

nyelvek

reskedőnél

25.
76.

sen eladó.
Rador 2689

k!

ések.

50

50

50

20

50

50

eg-

J

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez
küldendők. Kéziratokat ne
visszaadunk.

VI. ÉLETT

Budapest

TIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR-
K
romániában

Egész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei		
Bukarestben	—	5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	1-50

1925 május 12 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 105 szám

5685. Ijar 17

Anghelescu miniszter sárga foltja

Irta Marton Ernő

Lehajtom fejemet két tenyerm közre és égő szemekkel belebámulok a semmibe. A szegény forrósága marja szememet. Már napok óta járok így szédülő fejjel és próbálom magamban eligazítani, megszépíteni, mentgetni a dolgot. De minél nagyobb ez az igyekezet, annál inkább nő és sűrűsödik a mélység, amely néhány nap óta kitátotta a száját előttem. És azt hiszem, nemcsak előttem, de minden gondolkodó és emberi méltóságra igényt tartó romániai zsidó előtt. Már nem is nevezem igazságtalanságnak. Már nem mondom, hogy súlyos jogsérelem esett rajtunk. Csak a szegényt érzem, a maró és a vért arcba kergető megaláztatást. Nem egy új sárga foltról van szó, nem egy új zsidósüvegről, amelyet a középkor sötétsége rakott egyszer ránk, hogy megkülönböztessen a többi halandóktól, hogy kimélyítse az irt, amely a zsidó és a többi ember között fennállott. Ó, mi ez a sárga folt ahhoz a szégyenbélyeghez képest, amelyet Anghelescu miniszter most készül rástútni a homlokunkra? Milyen szívesen viselnénk ékszerként mellünkön azt a középkori sárgafoltot, ama megaláztatás helyett, amelyet most Anghelescu miniszter új iskolatörvénye révén kell elviselnünk.

Az új iskolatörvény, amelyet tegnap terjesztettek a parlament elé, súlyosan sérelmes és valószínűleg katasztrófális az összes romániai kisebbségekre. Am, míg a többi kisebbségekre nézve ez a készülő törvény csupán sérelmes, addig ránk nézve — a fokozott sérelmeken kívül — megalázó is. Van egy mondata ennek a törvényjavaslatnak, amelyhez foghatót hosszú történelmünk során még nem írtak le rólunk. A törvénytervezet 7-ik fejezete 35. cikkének 2-ik bekezdése szóról-szóra így hangzik: „*Pentru elevii evrei limba materna este limba statului*“. Ami magyar fordításban azt jelenti:

„A zsidó tanulók anyanyelve az államnyelv“.

A miniszter ezt a mondatot azért tartotta szükségesnek leírni, mert ugyanezen cikk első bekezdésében aziránt intézkedik, hogy azokban a magániskolákban, amelyeket olyan tanulók látogatnak, akiknek anyanyelve nem az állam nyelve, az előadási nyelv lehet az anyanyelv is. Ennek a pontnak kedvezményei alól akarja kivonni a törvényjavaslat a zsidó tanulókat. És miképpen teszi ezt? Nem mondja ki nyíltan, hogy a zsidó tanuló nem tanulhat anyanyelvén, azt sem írja elő, hogy milyen nyelven kell tanulnia, csak annyit mond: a zsidó tanulók anyanyelve az államnyelv.

A napokban egy nagyobb zsidó társaságban vita tárgyát képezte a törvényjavaslatnak ez a kitétele. Az egyik jelenlévő felállott és a következőket mondotta: „Uraim, mindannyian ismerik azt a régi igazságot, amely úgy szól, hogy „a neveltségesség ól“. Amit Anghelescu miniszter ebben a mondatban véghez visz, az neveltségesség s ha hírül adjuk a külföldnek, egész Európa kacagni fog rajta. Hát nem föltőbb humoros, ha egy miniszter rendeletileg akarja megállapítani egy népcsoportnak az anyanyelvét?“

Az első pillanatban kézenfekvőnek látszik ez a megfontolás, mert a kívülállónak tényleg nem lehet más az érzése, mint az, hogy egy nagyszabású politikai baklövésről, vagy pedig valami rossz viccel állunk szemben. Am én, aki belülről nézem a dolgokat, a régi anekdota öreg zsidójával mondom: „*Auch ich würde lachen, wenn der Narr nicht mein wäre*.“ Én is nevetnék, ha a vicc nem menne az én rovásomra.

De itt nem is viccről van szó. Ebből az ügyből teljességgel hiányzik a humor, amelynek tudvalevőleg legfőbb alkotó eleme a jószág. Nem humor ez, hanem a zsidó nép nagy tragédiájának egyik becsédes szimbóluma. Anghelescu miniszter ebben a rövid mondatban klasszikus tömörséggel azt a

meggyőződést örököltette meg, hogy a zsidóságnak nincs és nem is lehet anyanyelve. Mert a zsidó tanulók anyanyelve mindig az államnyelv. A miniszter nem azt mondja, hogy a zsidó tanuló anyanyelve a román, mert ha ezt mondaná, még feltelezhetnénk, hogy tévedett, talán tudatosan tévedett, azt is hihetnénk, hogy a miniszter ezzel burkolt óhaját akarta kifejezésre juttatni.

De nem így van. Anghelescu éppen azt, akarja mondani, hogy a zsidók anyanyelve nem a román, sem a magyar, vagy a jiddis, vagy a héber, a zsidónak anyanyelve egyáltalában nincs, a zsidó anyanyelvét nem lehet néven nevezni, mert a zsidó anyanyelve: az államnyelv.

Ez másszóval azt jelenti, hogy Anghelescu miniszter még szimpla embervoltunkat is kétségbevonja és közönséges tárgyakká degradál bennünket. Tárgyakká, amelyeket át lehet festeni, ha gazdát cserélnek. Anghelescu megtagadja tőlünk azt a jogot, amely minden embernek születése pusztán tényénél fogva kijár, azt, hogy bölcsőnk fölött aldatódalt dudolt az anyánk, azt, hogy gondolatainkat értelmes emberi eszközökkel fejezzük ki

Végetért a kisanant konferenciája

Benes és Nincsic holnap nyilatkoznak a konferencia eredményéről a sajtó képviselői előtt. Tudomásul vették a cheh-lengyel és jugoszláv-görög megegyezést

(Bucuresti-Bukarest, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Bukarestbe összehívott kisanantkonferencia tanácskozásait tegnap délelőtt tíz órákor folytatták. A tanácskozás ezuttal mindössze egy órát tartott. A román kormány vendégségét élvező külügyminiszterek déli tizenegy órákor nagyszabású katonai felvonulást néztek végig, melyet Károly trónörökös személyesen vezetett.

Ma délelőtt a konferencián résztvevő külügyminiszterek Bratianu Jonel miniszterelnök birtokára, Floricára utaztak. A florikai birtokon folytatni fogják a tanácskozásokat, amelyek azonban csak az egyes államok közötti függőügyeket fogják rendezni. A tegnapi tanácskozások során az Ausztriára, Bulgáriára és Magyarországra vonatkozó részletkérdéseket vitatták meg. A konferencia végeztével Benes cseh külügyminiszter az újságíróknak adott interjújában kijelentette, hogy teljesen meg van elégedve a tanácskozások eredményével.

Tegnap, vasárnap a király, majd pedig a királyné fogadta a konferencián résztvevő külügyminisztereket kihallgatáson. A király Benes és Nincsic külügyminisztereknél élénken érdeklődött a jugoszláviai és csehországi belpolitika felől és külön-külön meghallgatta véleményüket a nemzetközi helyzetről.

Dr. Lupu, a parasztpárt egyik vezére, a cseh követség épületében felkereste Benes külügyminisztert és hosszasan tanácskozott vele. A konferencia tegnapi tanácskozásairól egyébként a következő kommunikét adták ki:

Benes cseh külügyminiszter előterjesztését a Csehszlovákia és Lengyelország között lefolytatott tanácskozásokról Nincsic és Duca külügyminiszterek magukévá tették és tudomásul vették a két állam között létrejött megegyezést, mely fontos lépést jelent az európai béke fentartására. Ugyancsak magáévá tette a konferencia Nincsic jugoszláv külügyminiszter előterjesztését a Görögországgal folytatott tanácskozásokról. A kisanant, valamint a Görögország és Lengyelország között létrejött megegyezés ezek után kizártá tesz minden olyan lépést, amely Európa jelenlegi helyzetét veszélyeztetné. A Magyarországgal való viszony

és közöljük embertársainkkal. Megvonja tőlünk a jogot, hogy emberi és nemzeti ideáljaink legyenek, amelyeket a magunk módján ápoljunk és fejlesszünk tovább. Nekünk sem anyanyelvünkhez, sem nemzeti nyelvünkhez nincs jogunk. Számunkra csak egy nyelv létezik, az a nyelv, amelynek neve sincs és amely nem is a miénk, hanem az állam nyelve. Ez az, amit Anghelescu miniszter törvénytervezetében elgondolt és nyíltan ki is mondott. Ez az, amiért mindannyiunknak, akikre Anghelescu törvénye vonatkozik, a szégyen és megaláztatás pirjával kell járnunk.

Idejutottunk. És hogy idejuttunk, nem csak Anghelescu miniszter és a hasongondolkozású emberek büne, de a mi bűnünk is. Az új iskolai törvényjavaslat szörnyű mementó kell, hogy legyen számunkra. Mementó arra, hogy törhetetlenül és meghátrálás nélkül kell ragaszkodnunk emberi és nemzeti ideáljainkhoz, hogy ismét élővé kell tennünk nemzeti nyelvünket, olyan élővé, hogy senki se illethesen ezután bennünket olyan sértéssel, aminővel Anghelescu miniszter illetett. Meg kell értetnünk végre a világgal, hogy nem akarunk tovább akaratnélküli bábjai lenni a eseményeknek, nem akarunk élettelen objektumokká sulyedni, amelyek csak mások céljait szolgálják, de önmaguknak se céljuk, se értelmük nincsen.

részletes megvitatásánál a kisanant képviselői sajnálattal konstatálták, hogy Magyarországon nem látnak semmiféle garanciát a békeszerződések tiszteletbentartására. Magyarországon állandó izgatás folyik a jelenlegi helyzet megváltoztatása érdekében. Ausztriára vonatkozólag a konferencia azt az elvet fogadta el, hogy az osztrák köztársaságot esetleg olyan intézkedésekkel is támogatni kell, amelyek túlhaladják a békeszerződések kereteit. Ezzel szemben a kisanant fentartja a jogot arra, hogy olyan előterjesztéseket tegyen Ausztriának, mely jelenlegi helyzetében minden változást kizártá tesz.

A kisanantkonferencia tagjai ma délelőtt Curte de Argesbe utaztak, ahonnan csak ma este érkeznek meg Floricába, ahol Bratianu Jonel miniszterelnök bankettet ad tiszteletükre. Benes és Nincsic holnap reggel érkeznek vissza Bukarestbe, ahol fogadni fogják a sajtó képviselőit és nyilatkozatot tesznek előttük a konferencia eredményéről. A sajtó tájékoztatása után Benes és Nincsic hazautaznak.

A konferencián elhatározták, hogy a legközelebbi kisanantkonferenciát szeptember első napjaiban tartják meg Belgrádban, a népszövetség őszi ülészaka előtt. A konferencián egységes álláspontot fognak megbeszélni a népszövetség ülésein szereplő egyes kérdésekben.

A konferencián a nagykövetek memorandumot készítettek, amelyet a nagykövetek tanácsának továbbítanak. A memorandumban kéri, hogy a bolgár hadsereg létszámemelésére adott határidő május 31-én lejárjon.

Tilos tüntetni az elnöki bevonulón

Berlin, május 11. A rendőrfőnök Hindenburg bevonulása alkalmával mindenféle tüntető felvonulást megtiltott.

Halálra ítélték a szófiai merénylőket

Szófia, május 11. A hadbíróság a katedrálisban elkövetett bombamerénylet vádlottait, Zadzorszky sekrestyést és Friedmana ügyvédet halálra ítélte.

Egy újságíró naplója az épülő országból

Az utazó gettó, amely partot ér

Harmincezer lengyel kivándorlóra számítanak. Az orosz emigráció. Mi hajtja a bolgár zsidókat Palesztinába

(A „Romania” hajó fedélzetén, 1925 április 26.) A tenger egy cseppjében benne van az egész tenger keserősége: ebben a kis, alig 4000 tonnás palesztinai kivándorló hajóban összesűrítve országok zsidó problémája. Lengyel, orosz, bolgár, román, zsidók a harmadosztály pusztá fedélzetközén, vagy a géptermekek oldalán magukkal hozták országaik zsidó kérdéseit, hogy egyforma akarattal, vágygyal és imádsággal ott keressék a megoldást, hova nemcsak imájuk anyyi áldása, de népek írásba foglalt, békeszerződésbe parancsolt akarata rendeli őket munkás, országot építő rendeltetéssel: Erec Jiszraélba.

A fedélzetén ki nem fog az országépítés pionírjeinek, a chalucoknak körtánca és éneke. S mintha sok kérdésre zugna a válasz, végig a hajón. Le az elsőosztály gazdagai közé, be a második osztály szerény polgári kényelmébe és végig a harmadosztály nyomoruságos kivándorló életébe:

— Palesztina fráj! fráj!... énekelik a népszerű chaluc dalt.

Négy napon át és ha jó idő van; négy éjszakán át alig szakad meg a táncosok köre. Ujak és ujak fonódnak be a körbe, mások meg kiesnek, dal dalt követ kifogyhatatlanul.

És még sem ez a fedélzeti, vad vigság az, amit meg kell rögzíteni. Felületes szemlélő, de talán az is, kit megtelített az a bensőséges hangulat, mely ur itt a lelkeken: — az „allijah” a „felfelé menés” érzése; — ezt és talán csak ezt látja meg, pedig a forró harmadosztályu természetben epügy, mint az elsőosztályok dollárgazdagai között nagy problémák, hatalmas tervek vajudnak. Országok zsidóságának koncentrált akarata, valóra váltó építő készsége telt itt meg mindent. Van, aki csak nyomoruságban vergődő, gyötört életét váltja és kézi podgyászában egész eddigi életének hiábavalósága, eredménytelensége benne van: néhány párna, pár rossz ruhadarab, egy kopott szamovár és pénzben talán csak annyi, hogy pár napig eltengődhet belőle, míg munkát kap Palesztinában. S polgári jogai közül csak egy, csak annyi: jog a kivándorló utlevélre. Mások vagyonokat likvidáltak és most egy csekk: ez az utraló, mit magukkal hoztak. Egy harmadik csoportnak még áll a gyára, üzlete, vállalata. De józan számítás, gyermekek jövőjét féltő előrelátás parancsolja messze utra az apát: nézzen új élet felé, keressen új életlehetőségeket.

Nem az a céloim itt, hogy e kivándorlási hajó képét rajzoljam meg. Oh, még az a olesó szentimentalizmus sem vezet, mellyel oly szívesen idealizálják az „allijah hajó” életét. És nem akarom keresni a másik véletlet sem: nem akarom leírni azt a primitív, emberi igényeken, még a legszerűnyebben is, alulmaradó életet, melyen a harmadosztály utasai e százegyórás uton átvergődnek. A harmadosztály itt pusztá fedélzetet, vagy a géptermekek oldalán íressé tett forró hajóráktarakat jelenti. Csomagjaik között, együtt férfi, asszony, gyermek: így élnek át az utazást. És innen az az erőltetett, kényszerű vigság, mely inkább vad táncba hajtja a fiatalokat és szakadatlan énekebe. Utazó gettó a harmadosztály itten, de a lelkekben mindent enyhít, mindent ellensúlyoz, hogy egyre közeledik a part, hol a hajóból együtt a góluszból is kiszakadnak. Mert a gólusz nem a hajóbaszállással ér véget, de a partraszállással.

A kivándorlók legnagyobb tömegét természetesen Lengyelország adja. Hárommillió zsidó tömegből választja ki a Paleszt nahivatalok egész sora azt az emberanyagot, melyet Palesztina erősödésül befogadhat. A hajón utazik a varsói központi Palesztinahivatal egyik vezetője is. Őt szólaltatjuk tehát meg, hogy így a legnagyobb tömegeket megmozgató Palesztina-emigrációt megismerjük, hiszen az innen kikerülő tömegek adják a „jisuv” legnagyobb részét. Rafael Schaffer, a varsói Palesztina Hivatal egyik vezetője a lengyelországi kivándorlóról a következőket mondja el:

— Még három év előtt a lengyelországi allijah alig haladta meg a háromezer lelket. A múlt évben 7986 zsidó vándorolt Lengyelországból Palesztinába. Ennek az évnek első három hónapjában több mint ötezer kivándorlót bocsátottunk utnak és április elsejétől kezdve öt hónapon át legalább huszezer embert akarunk kiküldeni úgy, hogy ebben az évben a lengyelországi kivándorlásnak önmagában el kell érnie a minimális harmincezer főnyi kontingenst.

— Az allijah szempontjából elsősorban és mindenkit megelőzve a chalucok jönnek számításba. Lengyelországban mintegy tízezer kiképzett chaluc várja, hogy kivándorolhasson. A Palesztina-hivatal csak azokat engedí ki, akik akár mint földművesek, akár pedig mint iparosok teljesen ki vannak képezve, héberül beszélnek és Erec Jiszraél felől tájékozva vannak. Az iparosok kiválasztásánál legfőbb szempontunk az, hogy ne a városi, de a falusi lakosságot erősítsük és így elsősorban olyan iparágak jönnek tekintetbe, melyek falun is elhelyezkedésre találnak. Így például órast nem szívesen engedünk ki, ellenben például kovács, asztalos, stb. a legjobb iparos elemek. Igen fontos tömegét teszik a kivándorlóknak a kis zsidó takácsok. Különösen a lodzi szövőipar volt hatalmas, orosz piaca folytán. Most azonban ez tönkre ment. Zsidó takácsok kivándorlását természetesen követni fogja a gyárak áttelepedése is.

— A lengyel kormány általában nem gördit semmi nehézséget a kivándorlás elé, sőt katonakötelessé is kímélhetnek, ha állampolgárságukról lemondanak. Az emigránsok részére a rendőrség, — nem a minisztérium — ingyen állítja ki az utlevelet, míg minden más utlevél kiállítására nagy pénzbe kerül.

A múltban a régi cári Oroszországból került ki a zsidó kivándorlók legnagyobb tömege. Valóságos népvándorlási hullámot zúdított Oroszország minden évben Európára és főképen Amerikába. Az utolsó években természetesen Palesztina is igen fontos kivándorlási hely lesz. A bolsevizmus kitérése után mesterségesen emeltek gátat a kivándorlás elé. Hozzájárult ehhez, hogy a pogromok szomorúan természetes hajtóereje is megszűnt. Ennek dacára állandóan szivárogtak át Lengyelországból orosz zsidók, úgyhogy Schaffer megállapítása szerint 1923-ig a lengyel allijah felét orosz zsidók tették ki. Azóta az orosz zsidók nem hagyhatják el utlevéllel az országot, a lengyel hatóságok pedig csak azokat engedik át, akik megfelelően igazolják, hogy törvényesen jöttek be az országba. Az angol kormány most a palesztina-executívával egyetértésben erre a félévre 2000 bevándorlási engedélyt ad az orosz zsidóság részére és pedig úgy, hogy Palesztinából már névre szóló certifikátokat kell majd küldeni. Magát az emigrációt az oroszországi angol követségek, illetve kirendeltségek fogják intézni, úgyhogy most már a legrövidebb idő alatt megindul az oroszországi kivándorlás is. Ezen

a hajón azonban még egyetlen orosz kivándorló sincsen.

Ime, a harmadosztály életének színes képe helyett így adjuk a belső metszetét a lengyel kivándorlásnak. A hajó hatszáz utasa között több mint háromszázötven ilyen lengyel kivándorló, köztük egy kis chaluc csoport is.

Amíg Oroszország és Lengyelország az antiszemitizmusnak hirhedt hazája, addig Bulgáriában a zsidóság mindig jó dolga volt és a zsidóság helyzete most is kielégítő. És mégis: a hajó utasainak másik nagy tömegét a bolgár zsidók teszik ki. Százhusz család vándorol ki a „Románia”-val. Megélhettek volna mindannyian Bulgáriában, gazdasági helyzetük nyugodt és biztosított volt, üzleteiket soha ki nem fosztották, kirakataikat be nem törték, a fiatal-ság előtt minden iskola szabad, egyéni érvényesülésüknek hivatalos gátja alig van, az igazságtalanul kivetett adózás se gyöttri őket. És mégis, minden hajó százával viszi ki a bulgáriai zsidó kivándorlókat, úgy, hogy ha ez tovább így folytatódik, akkor a bolgár zsidók legnagyobb része kikerül Palesztinába.

A lengyel, a román allijah rugói mindenki előtt ismertek s magyarázatra valóban nem szolgálnak. Mi hajtja azonban a bolgár zsidókat? Hiszen ezeknek valóban jó dolguk van. Nem nehéz a magyarázatot megtalálni. A százhusz családdal legalább százötven gyermek utazik. S a gyermekek héberül beszélnek. Ott, Lengyelországban a szociális kényszerűség elsősorban, itt szinte kizárólagosan a nemzeti érzés az a hajtóerő, mely elég hatalmas ahhoz, hogy egy nyugodt életből kitépje a zsidóságot. A bolgár zsidóság nem politizál, a pártok harcában nem vesz részt s még a legelfogultabb fehér reakció se sorozza a zsidóságot a kommunisták táborába. Így tehát a zsidóságot alig érintik azok a harcok, melyek különben Bulgária életét felforgatják. És mégis: a belső vágy, a kulturális felkészülés azt parancsolja, hogy vándorbotot vegyenek kezükbe azok, kik már rég letehték s kiknek ősei még a spanyol inkvizíciót követő időkben szakadtak ide. Bulgáriában nincs olyan zsidó hitközség, melynek héber iskolája ne lenne. Bulgáriában nincs olyan zsidó otthon, melynek falán a Keren Kajemet-persely ne lógna.

Ez a kis hajó — így magyarázza — itt adja a Palesztinába való kivándorlásnak két hatalmas indítóerőt. Ott mindenekelőtt és a népi egység sértetlen érzésén felül: a szociális kényszerűség. Itt, Bulgáriában az a nemzeti érzés, mely tisztán látókká teszi a szemeket és nem engedi elhomályosítani nézésüket a galut esetleges, de mindig csak ideiglenes nyugalmával. Ez az a két hatalmas emberfolyam, mely átveri magát népek tengerének minden viharán, minden időközön által és nemcsak üldözöttségeken, de viszonylagos emberi jóléten is keresztül. Hogy melyik erősebb a két motívum között: a szociális kényszerűség, melyben a népi akarat is érvényesül, vagy pedig a zsidó lélek szomjúsága, mely még a szociális jólétekből is ki tudja magát szakítani, — erre választ csak az a munka fog adni, mely Palesztinában ezt a hatalmas erőt egységes célba, akaratba, vágyba, és munkába egyesíti.

Székely Béla

Tavaszi felöltő

jó minőség
lejt 2500

Katz & Mendel
Claj, piata Unirii No. 10.
Lejt 2300
jó minőségű
tavaszi öltöny

A Löm

A Löm...
vetkezőket h

1. Miután
parcellák má
is befejeződö
nem fogjuk
parcella vála
a jegyző sze
irati uton ké
cella szabad-

2. Palesz
szerint fogan
tinai kormán
a terület hát
el. Minden r
jogos kívánsá
3. A jeg
megkezdtek
jük mindazok
még meg, h
várni szívesk

3. Veze
Chaim és dr.
Aradon és T
érdeklődőkné

Károlyi-

Egy francia
társaság vo
Bethlen min

(Páris, u
Rendkívül ér
törvényszék e
vativ publicis
rend lovagja.
a magyar nép
néhány hóna
Franciaország
irt tapasztalat
az októberi m
Károlyi Mihá
meg, hogy el
lampéztárt e
Nem kevésbé
volt köztársas
tinka grófnő
gyilkosság eg
megjelenése u
cistát, inditso
A tárgyal
megtartani a
hály mint ma
idézte be Bet
dischgrätz L
cegprimást és
alkalmas lesz
ország állásfo
hozatalával, k
vélemény áll
Franciaország

Meg

(Bucures
tudósítójától.
vati-progresszi
ma reggel Bu
ben született
tikai életben.
közé tartozot
többiben volt
nem szerepelt
barátnak bély
kenzen”. Az
segét alaposan
hatalmas és b
megfogyatkoz
semmi politiká
A halálhír
Már tegnap a
állapotáról, ak
kezeltetette m
földről, ahol k
haladott stádu
avatkozás hiáb
6.40 órakor
ban. Tavaly
állapota azóta
Levelet h
előt. szeptemb
hogyan temetés
buzeau prefek

A Lómáan Akkó közleményei

A Lómáan Akkó (Cluj, Str. Radu 9.) a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. Miután az „A” csoportbeli jegyzők között a parcellák már szétosztottak, a „B” jegyzés ciklusa is befejeződött, ezentul az eladott parcellák számát nem fogjuk közölni az Uj Keletben. „C” jegyzők parcella választásánál leghelyesebbnek tartjuk, ha a jegyző személyesen eszközli azt, vagy pedig távirati uton kéri meg tőlünk, hogy az illető parcella szabad-e, vagy sem.

2. Palesztinából nyert legutóbbi értesülésünk szerint foganatba tették a kellő lépések a palesztinai kormánytól, hogy a területünket átszelő vasut a terület háta megett a keleti oldalon vezettessék el. Minden remény meg van arra nézve, hogy a jegyes kivánságnak eleget fognak tenni.

3. A jegyzési iverk szétküldését a napokban megkezdjük és a hét folyamán lebonyolítjuk. Kérjük mindazokat, akik jegyzési iverket nem kaptak még meg, hogy annak szétküldését türelemmel bevárni sziveskedjenek.

3. Vezetőségünk két tagja dr. Weiszburg Chaim és dr. Neufeld Mihály urak a hét folyamán Aradon és Temesváron fognak tartózkodni, hol az érdeklődőknek készséggel nyújtanak felvilágosításokat.

Károlyi-per a párisi bíróság előtt

Egy francia publicista vádjai a magyar köztársaság volt elnöke ellen. Tanunak idézték be Bethlen miniszterelnököt és Csernoch hercegprímást

(Páris, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rendkívül érdekes per indul a napokban a párisi törvényszék előtt. Jean Bonnefon, francia konzervatív publicista, országgyűlési képviselő, a becsületrend lovagja áll szemben Károlyi Mihály gróffal, a magyar népköztársaság volt elnökével. Bonnefon néhány hónappal ezelőtt Magyarországon járt és Franciaországba való visszatérésekor egy cikksorozatot írt tapasztalatairól. Ennek folyamán súlyosan támadta az októberi magyar forradalmat és azon keresztül Károlyi Mihályt, akit többek között azzal vádolt meg, hogy elnök korában kifosztotta a magyar állampénztárt és „furdott a magyar nép vérében.” Nem kevésbé hízog hangon emlékezett meg a volt köztársasági elnök feleségéről, Andrássy Katinak grófnőről, akit úgy aposztrofált, mint a Tiszagyilkosság egyik felelőjét. Károlyi Mihály a cikkek megjelenése után megbizta Moutet radikális publicistát, indítsa sajtópert Bonnefon ellen.

A tárgyaláson, amelyet a közeljövőben fognak megtartani a szajnai esküdtbírósnál, Károlyi Mihály mint magánvádoló szerepel. A bíróság tanunak idézte be Bethlen István miniszterelnököt, Windischgrätz Lajos herceget, Csernoch János hercegprímást és báró Wlassics Gyulát. Ez a per alkalmas lesz végre arra, hogy a bíróság Franciaország állásfoglalását Károlyiékkel szemben, ítélet-hozatalával, kifejezésre juttassa. Ugyancsak tisztult vélemény állhat elő Károlyinak a háború alatt Franciaországban tanúsított szerepléséről.

Meghalt Marghiloman

(Bucuresti-Bukarest, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alexandru Marghiloman, a konzervatív-progresszív párt vezére hosszas betegség után ma reggel Buzeuban meghalt. Marghiloman 1854-ben született és igen nagy szerepet játszott a politikai életben. Románia egyik leggazdagabb emberei közé tartozott. Nagy politikai karriert futott be, több ízben volt miniszterelnök. A háború óta azonban nem szerepelt a politika aktív színpadján. Németbarátjának bélyegezték meg, ő volt az „Omul lui Mackenzen”. Az állandó támadások egykori népszerűségét alaposan megtépázták. Pártja a valamikor a hatalmas és befolyásos konzervatív párt pedig erősen megfogyatkozott, úgy, hogy az utóbbi időben már semmi politikai sulya sem volt.

A halálhír Bukarestben pillanatok alatt elterjedt. Már tegnap aggasztó hírek érkeztek az ősz politikusi állapotáról, aki tudvalevőleg Buzeuban fektült és kezeltette magát. Csak nemrég jött haza külföldről, ahol kurán volt. Gyomorrákja azonban előrehaladott stádiumban volt és így minden orvosi beavatkozás hiábavalónak bizonyult. Vasárnap reggel 6.40 órakor halt meg Buzeuban az Albatros-villában. Tavaly október 17-én operálták meg, állapota azóta azonban állandóan rosszabodott.

Levelet hagyott hátra, melyet Bécsbe utazása előtt, szeptember 21-én írt meg s amelyben kéri, hogy temetésénél mellőzzenek minden pompát. A buzeauai prefektus dr. Belu, a beállott halált azon-

nal közölte a kormánnyal és instrukciókat kért. A kormány tagjai azonnal tanácskozára ültek össze és elhatározták, hogy Marghilomant nemzeti halottnak nyilvánítják, később azonban, felesége kívánságára, ettől eltekintettek és így csak egyszerű temetése lesz. Még tegnap d. u. 3 óra 20 perckor az expressz vonattal Marghiloman holttestét a fővárosba hozták, ahova 7 órakor érkezett meg. Mercur-utcai házában ravatalozták fel, ahonnan szerdán délben fogják eltemetni. Temetése annyira egyszerű lesz, hogy még diszszázad sem fog kivonulni.

Elkészült a Banca Nationala szabadalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat

A régi részvénytulajdonosok nagy kedvezménye

(Bucuresti-Bukarest, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat már teljesen elkészült. Külön törvényjavaslat készül a Banca Nationalánál fennálló állami adósságok törlesztése ügyében. Az adósságok összege 10 milliárd 750 millió lej lesznek ki, amelyek törlesztési ideje tíz év. A törlesztés a kommercializált vállalatok jövedelméből, a petroleumjárdékokból és az állami aranybányák termékeinek értékesítéséből fog történni. Ezenkívül a költségvetésbe évenként 250 millió lej vesznek fel a törlesztés céljaira.

A bank alaptőkéjének emelése alkalmából új részvényeket bocsátanak ki, melyekből magánosok 30 millió értékű részvényt jegyezhetnek. A régi részvénytulajdonosoknak elsőbbségi joguk van. Ezeket az új részvényeket a névértékben, tehát 500 lejben vásárolhatják meg. Az új részvények forgalmi értéke 5500 lej. A tőkealapításban az állam 25 százalékkal vesz részt.

A kisebbségi oktatásról szóló javaslat a szekciók előtt

A parlament mai ülése

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

Bukarest, május 11. A szenátus ma alig pár percnyi ülést tartott. A megnyitás után Marzescu lényegtelen törvényjavaslatokat terjeszt be, mely után a szenátorok a bizottságok között széjjelzsedtek a magánoktatásról szóló javaslat tanulmányozása végett.

A kamara ülésén Vaitoiánu betereszti a radiotelefonra vonatkozó törvényjavaslatot, Saveanu pedig a vasárnapi munkaszünet javaslatát. Traian Iulescu bánati képviselő figyelmébe ajánlja Ducanak, hogy használja ki az alkalmat és Nincsiés bukaresti tartózkodása alkalmával intézze el a jugoszláviai románok ügyét.

Diaconescu szóvá teszi, hogy a királyi szalonkocsi és a miniszteri halókocsi felügyeletét egy Sajó nevű Budapestről emigrált mechanikusra bízták s állítólag Sajó Kun Bélának hű embere volt. Vaitoiánu válaszában kijelenti,

hogy Sajó tényleg budapesti származású, de onnan épen a kommunisták miatt kellett eljönnie. Egyébként az udvari vonatok műhelyfőnöksége nevezte ki Sajót s nem áll módjában ennek a műhelyfőnökségnek az intézkedéseibe beleszólni.

Madgearu elpanaszolja, hogy Bratianu Vintila titokban tarja a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslatot.

Mihalache bejelenti, hogy interpellálni kíván a kormány agrárpolitikája ügyében, mely után áttérnek a napirendre és a közigazgatási javaslatot tárgyalják.

Mata beszarábiai parasztpárti bírálja a javaslatot, párhuzamot von a régi és az új javaslat között.

Az ülés negyedhét órakor ért véget. A kamara és a szenátus éjjeli ülést tartanak.

Száműzetésre ítélték

a törökök legkiválóbb publicistáját

Husszein Dzsahid bej nagy karrierjének vége. Aki kritizálni merte saját pártját

(Konstantinápoly, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A török fővárosban óriási feltűnést keltett a „Tanin” kiadója és szerkesztője, Husszein Dzsahid bej ellen hozott ítélet. Dzsahid bej több cikke miatt életfogytiglani száműzetésre ítélte az angora: ugynevezett függetlenségi bíróság.

Husszein Dzsahid bej eredetileg vezetője volt az ifjutörök pártnak és 1909-ben Abdul Hamid szultán. bivei majdhogy lelőtték. A nacionalisták valamivel később egy képviselőt, aki feltűnően hasonlított Husszein Dzsahid bejre, valóban meg is gyilkoltak.

Mihelyt az ifjutörökök uralomra jutottak, a „Tanin” kiadója és szerkesztője saját pártjával került szembe és ezért lapját, a „Tanint”, a kormány ismételen elnyomta, súlyos pénzbírságokat vetett ki a lapra és több ízben felfüggesztette az újság megjelenését.

Dzsahid a leggericesebb török politikusok egyike, aki soha semminemű állást el nem fogadott a kormánnyól. A fegyverszünet után Dzsahidot az angolok elfogták és Maltába internálták. Kiszabadulása után ismét kiadta a „Tanint”, amely a legolvasottabb török lapok egyike volt. 1923 decemberében azért, mert az indus mohamedánok vezetőjének egy levelét, — amelyben ez a kalifátus megszüntetését követeli — közzéette, felségárulási perbe keveredett, letartóztatták, de rövidesen szabadlábra helyezték és a bíróság felmentette.

Dzsahid mint az ugynevezett haladó-párt vezetője, nyílt ellenzékben állott az angorai kormánnyal. Amikor az év elején meghozták Törökországban is a rendtörvényt, Dzsahid arra gondolt, hogy lapját beszűntesse, minthogy a törvény éle főként e lap

ellen irányult. Ezt a szándékát azonban megváltoztatta és lapjában ünnepélyesen kijelentette, hogy ezentul nem fog politikálni, hanem tudományos és irodalmi működést fog kifejtetni és az újságot inkább informatív jellegűnek teszi. Az országban lezajlott utolsó események azonban ettől a kitöltött programjától eltérítették és minden politikai eseményhez megírta az ő kommentárjait. Eközben hevesen kritizálta a kormány politikáját és a kritikákat intéző körökben látásnak minősítették. Az angorai függetlenségi bíróság, amely megfelel a lipcsei Staatsgerichtnek, ugylátszik szintén a kormány befolyása alatt áll. Hogy végleg elnémissék a merész publicistát, most száműzetésre ítélték a Siwas vilajetben levő Cserum városkába egy olyan jelentéktelen helyre, ahol nem lesz alkalmá politikai működésre.

Öngyilkosság az angol királyi csaiádban

London, május 11. Feltűnést keltő öngyilkosság tartja izgalomban az angol udvart. A király vejének öccse, Francis John Lascelles herceg szombatról vasárnapra virradó éjszakán agyonlötöte magát. A herceg semmiféle irást, amelyből tettének okára következtethetnének, nem hagyott hátra.

Összeütközés az orleansi szüz emlékünnepeyn

Páris, május 11. Vasárnap délelőtt az orleansi szüz tiszteletére rendezett emlékünnepeyn heves kormányellenes tüntetések játszódtak le, amelyeknek folyamán a rojalisták összeütköztek a kommunistákkal. Számos letartóztatás történt.

en orosz kivándorló

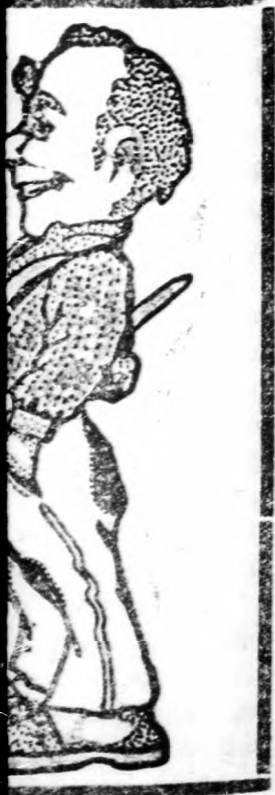
tének színes képe
száz utasa között
lyen lengyel kíván-

ngyelország az anti-
ja, addig Bulgáriá-
ó dolga volt és a
elégítő. És mégis:
y tömegét a bolgár
salád vándorol ki
tek volna mind-
ági helyzetük nyu-
teiket soha ki nem
em törték, a fiatal-
pad, egyéni érvé-
a alig van, az igaz-
gyötri őket. És
viszi ki a bulgá-
y, hogy ha ez to-
a bolgár zsidók
lesztinába.

h rugói mindenki
tra valóban nem
n a bolgár zsidó-
n jó dolguk van.
megtalálni. A száz-
ven gyermek uta-
l beszélnek. Ott,
kényszerűség első-
n a nemzeti érzés
lmas ahhoz, hogy
a zsidóságot. A
a pártok harcá-
legelfogultabb fe-
ságot a kommu-
a zsidóságot alig
ek különben Bul-
s mégis: a belső
s azt parancsolja,
ezükbe azok, kik
ei még a spanyol
akadtak ide. Bul-
tközés, melynek
riában nincs olyan
a Keren Kajemet-

magyarazza — itt
vándorlásnak két
mindenekelőtt és a
felül: a szociális
a az a nemzeti ér-
zi a szemeket és
lézésüket a galut
iglenes nyugalma-
erfolyam, mely át-
minden viharán,
ak üldözöttéseken,
en is kereszttül.
motívum között:
yben a népi aka-
g a zsidó lélek
ális jólétből is ki
választ csak a
esztinában ezt a
akaratra, vágyba,

Székely Béla

Egy újabb Schön Bernát eset

Két csendőr négyszáz lejért meggyilkolt és kirabolt egy zsidó korcsmárost Geller Aron tragédiája

(Alba Julia Gyulafehérvár, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt egy kisirt szemű, öreg román paraszt állított be Geller Albert gyulafehérvári fakeskedőhöz. Geller ismerte jól a falusi parasztot, aki Nagyoklós faluban földmives, ott, ahol Geller testvérbátyjának évek hosszú sora óta egy kis kocsmája van. A fakeskedő azt hitte, hogy a paraszt hirt hoz a bátyjától és szíves szavakkal invitálta beljebb az öreg parasztot. Az öreg paraszt pedig nem a bátyjától hozott üzenetet, csak hirt a bátyjáról és elfutotta szemét a könny, amikor el kellett mondania a gyászhirot:

— Meghalt a te szegény, jó bátyád, — sirt az öreg paraszt — megölték a csendőrök.

Ennek a borzalmas híradásnak néhány szavában egy vérfagyasztó zsidó-tragédia rejteződik, egy második Schön Bernát-eset, csak-hogy ebben az esetben a csendőrszurony helyett csendőrgolyó oltotta ki egy zsidó családapa életét. Geller Aron nagyoklói zsidó korcsmárosnak meg kellett halnia négyszáz lejért, egy gyámoltalan asszony özvegyé, öt apró gyermeket árvává tett a brutális csendőrgolyó puszta azért, hogy egy csendőrkáplár elrabolhassa Geller Aron szegényes vagyonkájának egyik részét: négyszáz lejt.

A halotti áldomás

Geller Aron, Nagyoklós község regále-bérlője világlétében szegény ember volt. A falu román lakossága szerette és becsülte a zsidó korcsmárost, aki mindenkivel csak jót tett. Egy borus reggelen Geller hatszáz lejjel a zsebében a falu viceprimárjával együtt elindult a szomszédos Hósdád községbe, amelynek jegyzője adófelelősségi ügyben hívatta magához. A viceprimárnak a csendőrségen akadt dolga, jelentette, hogy egy hetvenéves ember Nagyoklósra a patakba fuladt. Vissza Nagyoklóra már négyen tartottak, Geller, a viceprimár és a hósdádi csendőrkészültség, Florea sergent őrsparancsnok és Fera Marian csendőrkáplár.

Nádasdon a kis társaság betért a korcsmába, ahol a csendőrök unszolni kezdték Gellert, hogy rendeljen sört nekik. Geller készségesen tett eleget a kérésüknek, nem tudta, hogy az a két üveg sör, amit a csendőröknek fizetett, halotti áldomása lesz.

A véres dráma

A viceprimár Nádasdon maradt. Nagyoklóra már csak 3-an mentek, Geller és a két csendőr, hegyeken-erdőkön keresztül. A két csendőr szeme az uton sűrűn összevillant, sok pénzt sejtettek a „zsidónál” és amikor az egyik völgy tisztásából az erdő sűrűjébe értek, Fera káplár lekapta puskáját a válláról és közvetlen közlőrl rálőtt Gellerre, aki átlőtt szívvél, holtan rogyott le a földre. A két csendőr kikütytatta a halott Geller zsebeit s a benne levő 580 lejből négyszáz lejt elrabolt.

A hullarablásból eredő négyszáz lej zsákmánnyal a két csendőr futólépésben indult el a mellékutakon. A lövés zajára a mezőn dolgozó falusi parasztok, akiknek feltűnt a két csendőr menekülésszerű rohanása, a dráma színhelyére futottak, ahol megtalálták Geller Aron véres tetemét. A gyilkosság híre pár perc alatt elterjedt az egész környéken. Mire a két csendőr mellékutakon Nagyoklóra ért, már az egész falu tudta a tragédiát és csoportokba-verődve várták a csendőröket.

A gyilkos csendőr összeveri a parasztokat

Florea káplár, amikor meglátta az izgatottan vitakozó falusi parasztokat, először diadalittasan elkiáltotta magát:

— Am deja un cap jidan! Van már egy zsidó fejem! Majd, amikor látta, hogy a falusi parasztok fel vannak háborodva a közszeretetek örvendő falusi korcsmáros meggyilkolása miatt, gyilkos puskájának tusával agyba-főbe verte az összesereglett parasztokat. Majd, mintha a romboló düh örvénye kerítette volna hatal-

mába, berontott Geller házába is, ahol az általa özvegyé tett asszonyt és az általa árvává tett gyermekeket akarta agyonverni. Egy jólelkű parasztasszony saját testével fedezte a szerencsétlen családot. A szó szoros értelmében saját testével, mert ezért a közbelépéséért hatalmas rugásokkal és puskatussal fizette ki a gyilkos csendőr, aki addig verte a parasztasszonyt, míg ájultan nem rogyott a földre. A csendőrkáplár ezután halálra kereste a viceprimárt is, aki szerencséjére Nádasdon maradt.

„Véletlenül sült el a puská”

Amikor a csendőrkáplár kibombolta magát és ráeszmélt cselekedetének szörnyű következményeire, az egész falu fülehallattára rákiáltott a sergentre:

— *Meghalsz, ha elárulsz!*

Másnap a két csendőr hazatért Hósdátra. A sergent azonban nem mert együtt aludni gyilkostársával, elszökött tőle és bement a vajdahunyadi csendőrségre, ahol jelentést tett az esetről. A vajdahunyadi csendőrség lőháton szállott ki Hósdátra, magával vitte a sergentet is és a két csendőrt egymáshoz bilincselve szállította be Vajdahunyadra. Amikor a bilincsbevert csendőröket a boncolóasztal előtt tetemrehívták, a gyilkos káplár azt vallotta, hogy puskája véletlenül sült el. A hatósági hullaszemle pedig megállapította, hogy Geller 580 lejből négyszázat elraboltak.

Geller Aront négy falu román lakossága siratta el és kísérte ki utolsó útjára. Amikor az oklosi román lelkész Déván meghallotta a hírt, könnyes szemekkel kiáltott fel:

— A mi jó Gellerünk nincs többé!

Baciu vajdahunyadi főszolgabíró a temetés után egyik bizalmas emberét küldte el a szerencsétlen Geller-családnak, hogy legyen vigasztalójuk az elhagyatottság első szívtettő napjaiban.

Drávai Gyula.

Az Uj Kelet országos gyűjtőakciója

A négyszáz lejért szörnyű véget ért Geller Aron szerencsétlen özvegyének és az öt elhagyatott árvának felsegítése mindnyájunk kötelessége, éppen ezért, az Uj Kelet országos gyűjtőakciót kezd a hátramaradt szerencsétlen család existenciájának biztosítása érdekében. A gyűjtésre való felhívásképen hadd álljon itt Gyulafehérvár tudós főrabbiának megindító levele:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nekem is tudomásomra jutott a Nagyoklóson élt Áron Geller tragikus szomorú esete. Gellert az elmúlt héten Vajdahunyad közelében csendőrök meggyilkolták. A szerencsétlen ember fiatal életét gyilkos kezek ontották ki. Özvegyet hagyott hátra, öt apró árvával, szívet szorongató szegényes viszonyok közepette. Tiszteletteljesen kérem Önöket, közöljék a hírt minden részletével, és egyuttal indítsanak az Uj Kelet a megrendítő megpróbáltatásnak kitett család érdekében segélyakciót. A zsidó kötelességérzet és a zsidó emberiség, amely olyan megkapóan nyilatkozott meg Schön Bernát esetével, bizonyára szívemelő módon fog érvényesülni a nem kevésbé szerencsétlen Geller-családdal is. Azt hiszem, hogy e segélyakció lefolytatására az Uj Kelet, bölcsen tanítása szerint is, — *מגלגלין זכות ל"י וכו"* — valósággal predesztinálva van.

Fogadják szerkesztő ur mélységes nagyrabecslésem kifejezése mellett hittestvéri üdvözlétemet:

A. Fischer főrabbi

Alba-Julia, 1925. május 6.

Az adakozók sorát Drávai Gyula gyulafehérvári hírlapíró indítja meg, aki cikkének szokásos honoráriumát, háromszázlejt felajánlotta a segélyakció részére.

Az Uj Kelet szerkesztősége ötszáz lejjel járul hozzá a gyűjtéshez.

A bukarest-bécsi vonalon lezuhant egy repülőgép. A pilóta meghalt

Cluj-Kolozsvár, május 11. Súlyos repülőszerecsétlenségről érkezik két távirat alapján hír. Az egyik távirat szerint, amelyet Budapestén délután öt órakor adtak fel, a mátyásföldi repülőtéren lezuhant egy Bukarestből érkező repülőgép. Pilótája szörnyethalt. Arról, hogy vajon az utasok közül is lettek-e áldozatai a szerencsétlenségnek, még nincs pontos értesítés.

Egy másik távirat, amelyet röviddel ezután adtak fel a magyar fővárosban, azt jelenti, hogy a repülőgép, amely a Mátyásföldön lezuhant, Bécsből volt visszatérőben. A szerencsétlenség csupán egy áldozatot követelt, Gernye József magyar pilótát, aki már a háborúban is végzett repülőszolgálatot. Gépe a Mátyásföld fölött hirtelen zivatarba került és olyan erős széllel kellett megküzdenie, hogy a pilóta nem bírta gépén uralkodni. Utas egyáltalában nem volt a repülőgépben. A pilóta a lezuhanás után pár percre meghalt.

— A Csehszlovákiába irányított árukhoz nem kell importengedély. Bukarestből jelentik: A csehszlovák közlekedésügyi miniszterium átiratot intézett a CFR. vezérigazgatóságához, amelyben közli, hogy a román állomásokról feladott és Csehszlovákiába irányított áruküldeményekhez nem kell többé kérni a csehszlovák hatóságoktól kiállított importengedélyeket, hanem ezekről is továbbíthatók. Ez alól kivételt képeznek azok a cikkek, amelyeknek importját Csehszlovákia tiltotta. Ezeknek a szállításához továbbra is engedély szükséges és a csehszlovák vámhatóságok utasítva vannak, hogy az ilyen áruszállítványokat csak a szükséges igazolvány kíséretében engedjék be az országba.

Naftalin

könnyű pikkelyes, nagyobb mennyiségben is kapható

LÉB Fivéreknel,

Cluj. — Telefon 471.

Házasság. Intell. jömegejelenésű, 28 éves fiatal-ember, csehszlovákiai tek. családból, egyetemet hallgatott, volt pozsonyi bocher, saját üzlettel rendelkezik, nősülni szándékos. Reflektál: jobb, vallásos, jó-módu házból való, kimondott szép, csinos esetleg zeneértő, háziasan nevelt leányra. Schachenek vagy más érdeklődők is írhatnak „Csehszlovákiai 28” jellegre a kiadó-hivatalba. Teljes diszertot biztosítok. Anonym celtalan.

Most jelent meg!

A zsidó Balzac

MENDALE MOICHER SFURIM

humoros zsidó snorerregénye

A sánta Fiske

Az első jiddis regény magyar nyelven.

Ára 80 lej.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

ארמיה כשר
étterem!

Oradea-Maren a „BIHORUL“ (Lloyd) orth. koser étterem, ujonnan átalakítva és tényesen berendezve, **megnyilt.** Olcsó abonoma. Fris villasreggeli

ארמיה כשר
étterem!

Az Uj Kelet...
Szerkesztők:
Felelős szerk.
Előfizetési...
240 lej
Az Uj Kelet...
meglet

Eletrajz...
nagyobb sz...
kell monda

Kedd
5635 Ijor
Lag baom
1925 május

messziről é...
a zsidó nép...
A zsidó ku...
egyik legn...
a téren, az...
és teremtet...
teljesen els...
utóda ninc...
tragédiája...
zsidó drám...
csenevész t...
dalomnak v...
kezdeté vo...
dalomnak,
drámai ki...
magyar dr...
és után a...
den, amit j...
még a vilá...
például Sal...
Fájó igazsá...
A zsidó...
a drámának...
és magasab...
dig alig vo...
az is hozzá...
ban tudta...
és a zsidó...
kottól el...
nálunk elő...
az után a...
helyen, hog...
kétszer v...
ménye. Az...
első drámá...
Perez első...
letlen, hog...
Wedekinde...
nek irányá...
dinivalójáb...
legjellegzet...
közök for...
drámai ala...
lottak arny...
tendők tett...
dolni Wede...
alá fogják...
élők között...
nyegében...
nak merész...
társadalmá...
tékben tu...
meglátások...
ságok felé...
gyobb mér...
a nagy j...
méke és z...
talános nag...
közökkel é

— Az...
Fényes kere...
kolozsvári...
ban megejev...
gek hullámz...
Kilenc óra...
kozva elfogl...
ni csapatok...
sorrendben.

alon lezuhant lőta meghalt

os repülőszerecsét.
pja hir. Az egyik
delután öt óra-
pálótéren lezuhant
gép. Pilótája ször-
z utasok közül is
ségnek, még nincs

t röviddel ezután
azt jelenti, hogy
lőn lezuhant, Bécs-
csészlenség csupán
e József magyar
végzett repülőszol-
t hirtelen zivatarba
ellett megküzdenie,
uralkodni. Utas
gépén. A pilóta a
alt.

rányított áruk-
lőly. Bukarestből
ügyi miniszterium
gatósiához, amely-
ásoknál feladott és
deményekhez nem
hatóságoktól kiállí-
szőlőkül is továbbít-
ak azok a cikkek,
kia elrította. Ezek-
engedély szükséges
utasítva vannak,
csak a szükséges
be az országba.

lin
ségben is kapható
eknél,
n 471.

ésű, 28 éves fiatal-
kaiak tek. család-
attott, volt pozsonyi
ndelkezik, nőül
jobb, vallásos, jó-
ndott szép, csinos
an nevelt leányra.
rdelődök is irhat-
jeligére a kiadó-
ot biztosítok. Anó-

meg!
R SFURIM
regénye
iske
gyar nyelven.
lej.
vosztályában.

terem!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó-
ság napilapja
Szerkesztik: Glaszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Eletrajzírói úgy szokták írni, hogy „a leg-
nagyobb zsidó drámaíró.“ Igazában pedig így
kell mondani: az egyetlen zsidó drámaíró.

Kedd
5685 Ijár 18
Lag baómer
1925 május 12

Jiczchak Leib Perez. 5611—
1861. Ijár 18-án, Lag-baómer
napján született az orosz-
legyelországi Lamortz köz-
ségben és 5675—1915 év pe-
szach ünnepén halt meg Var-
sóban, 64 éves korában. Ün-
neppnapon történt a születése,
ünneppnapon volt a távozása
és öreg napjaira még meg-
érhette azt az időt, amikor
messziről és halványan már derengeni kezdett
a zsidó nép politikai reneszánszának hajnala.
A zsidó kultúra reneszánszának ő maga volt
egyik legnagyobb alkotó mestere. És azon-
a téren, amelyen az ő zsenije bontakozott ki
teljesen elszigetelten állott. Elője nem volt,
utóda sincsen — és ez az ő nagy művészi
tragédiája. Jiczchak Leib Perez előtt nem volt
zsidó dráma és utána sincsen. Ami szorványos,
csenevész termése a jiddis és héber drámaíró-
dalomnak van, az önmagában tiszteletreméltó
kezdetre volna egy új életre éledő nemzeti iro-
dalomnak, csak úgy, mint ahogyan Bessenyi
drámai kísérletei említésreméltó kezdetre
a magyar drámaírodalomnak. De Perez mellett
és után a fájó semmivel egyenlővé törpül min-
den, amit jelenleg a zsidó dráma terén birunk,
még a világhírre szert tett nevek is, mint
például Salom Asch és a „Gott der Rache“.
Fájó igazság ez, de érthető.

A zsidó irodalomban eddig nem volt helye
a drámanak, mert a dráma szinpadot követel
és magasabb értelemben vett zsidó szinpad ed-
dig alig volt. De Perez művészttragédiájához
az is hozzátartozott, hogy csak drámai formá-
ban tudta kiélni magát — tehát drámákat írt
és a zsidó élet így újra egy minden megszo-
kottól eltérő jelenséggel szolgált a világnak:
nálunk először a dráma született meg és csak
az után a szinpad. Max Bród mondja egyik
helyen, hogy irodalmi tanulmányai közepette
kétszer volt nagy és emlékezetes lelki él-
ménye. Az egyik, amikor a német Wedekind
első drámáját látta, a másik, amikor a jiddis
Perez első drámáját olvasta. Talán nem is vé-
letlen, hogy Bród, így egymás mellé állítja
Wedekindet és Perez-et. Ennek a két zseni-
nek irányában, világlátásában és irodalmi mon-
danivalójában valóban sok rokonság van. A
legjellegzetesebb ez a rokonság, a kifejező esz-
közők formai merészségében van. Ha Perez
drámai alakjaiban ott látjuk és halljuk a ha-
lottak árnyait, az élők hangját és a megszüle-
tendőket tetteit, akkor szinte lehetetlen nem gon-
dolni Wedekind kísértetalakjaira, akik hönök
alá fogják a fejüket és úgy jelennek meg az
élők között. De ez csak formai rokonság. Lé-
nyegében Wedekind a ma német társadalmá-
nak merész megrajzolója. Perez a ma zsidó
társadalmának bátor festője. És milyen mér-
tétkben túlnő Wedekind a német társadalmi
meglátások határain az általános emberi igaz-
ságok felé, ugyanolyan, vagy talán még na-
gyobb mértékben mondhatók Pereznek ennek
a nagy jiddis zseninek minden irodalmi ter-
méke és zsidó miljöből táplalkozó gondolata ál-
talanos nagy és a legragyogóbb művészi esz-
közőkkel érzékeltetett emberi igazságoknak.

— Az egyesületi ünnepek Kolozsváron.
Fényes keretek között zajlott le május tizedikének
kolozsvári megünneplése. Már a kora reggeli órák-
ban megejevendek az utcák és nagy embertöme-
gek hullámzottak a zászlódíszbe öltöztetett Főtéren.
Kilenc óra után az összes iskolák tanulói felsora-
kozva elfoglalták helyeiket, majd a különféle kato-
nai csapatok érkeztek a. Piata Unirei-re parádés
sorrendben. Pontban féltizkor a hatóságok és a

hadsereg képviselői jelenlétében megkezdődött az
ünnepi szertartás. A Te Deum után a katonai csa-
patok és a tanuló ifjuság díszelvonulása következett.
Főleg órákor Pap Danila tábornok és Muresan
megyei prefektus fogadták a küldöttségeket, ezek
között az egyházak vezetőit is. Délután négy óra-
kor a Teatrul National-ban díszelőadással egybe-
kötött ünnepség volt. Az ünnepségek, amelyek este
fáklyámenettel végeztek, minden zavaró incidens
nélkül folytak le. Bukaresti jelentések szerint az
egyesülés megünneplése tegnap a fővárosban ugyan-
csak nagy katonai pompával és minden zavaró inci-
dens nélkül folytak le.

— Felhívás a romániai aktivista művé-
szekhez. Kérem mindazokat a romániai magyar
írókat és képzőművészeket, aki a futurizmus óta
keletkezett valamely művészeti irányban dolgoznak,
hogy közös ügy megtárgyalása végett címeiket (le-
hetőleg rövid időn belül) velem közölni szivesked-
jenek. Balint Zoltán Cluj, Ujságíróklub. Calea
Motilor 18.

— Elfogatási parancs egy volt magyar
miniszter ellen. Budapestről jelentik: A ma-
gyar proletárdiktatura idején, mint ismeretes,
Aradon ellenforradalmi kormány alakult, amely
később működése színterét Szegedre tette át.
E kormány legagilisabb tagja Bartha Ábel volt,
aki a diktatura bukása után még Budapesten
is szerepet játszott egyideig. Később azonban
visszavonult a politikai szerepléstől és neve
mostan hukkant föl — a rendőri rovatban.
Bartha Ábel ugyanis, amióta nem politizált,
ügynökösödött és főfoglalkozása a kereske-
delmi minisztériumnál való kijárás volt. Innen
azonban néhány hónapi szereplése után kinéz-
ték, Bartha nem jött zavarba és a pénzügy-
minisztériumban próbált szerencsét. Itt eleinte
iparengedélyeket szerzett, de később itt sem
lattak szívesen és az általa sürgetett kérvénye-
ket vagy elsüllyesztették, vagy kedvezőtlenül
intézték el. Bartha minden esetben megbízói-
tól nagy előlegeket szedett föl, amiket sikerte-
lenség esetén nem adott vissza. Tegnap többen
sikkasztás miatt följelentést tettek Bartha el-
len, aki azonban jónak látta eltávozni a ma-
gyar fővárosból. Az ügyészség elfogató paran-
csot adott ki a volt magyar miniszter ellen.

— Osváth Kálmán Hétfői Levelei. Érde-
kes, monumentális plakátok hirdetik Erdély-
szerte Osváth Kálmán új sajtóvállalkozásának
megindulását. Az intranzigenciájáról ismert
publicista ezentul hetenként elmondja a külön-
véleményét politikáról, irodalomról, közéletéről,
és ő intumusz válogatott közönségének. Ezt az
írását nem újságírók és nem is dohánytözsdek
árulják, hanem levélformájának megfelelően el-
megy mindazok címére, akik Osváth írásainak
barátai. Elegáns kiállítású nyomtatott levelek
ezek, de mégis csak levelek, intim hatásra
szánva, kézirat jelleggel. Olvasóink közül is
bizonyára sokan óhajtanak Osváthtal ilyen szel-
lemi kapcsolatba lépni, ezek küldjék be címü-
ket a szerkesztőnek, dr. Osváth Kálmán, Cluj,
Mikes Kelemen-utca 17. alá. Az első levél f.
hó 18 án már mindenkinek a kezében lesz.

— Fantasztikus lányrablási história, mint
választási trükk. Budapestről jelentik: Pár nap-
pal ezelőtt fantasztikus feljelentés érkezett a fő-
kapitányságra. Egy fiatal huszonévesztendős leány
azt állítja, hogy öt elrabolták, a Práter-utcából a
Hüvösvölgybe vitték és ott két fiatalember arra
akarta kényszeríteni, hogy a Keresztény Községi
Párt tikaát árulja el. A regényes történet, amely
ha igaz, borzasztó fényt vet Budapest közbiztonsági
állapotaira, érthető feltűnést és izgalmat keltett a
főkapitányságon. A rendőrség azonnal beidézte Koller
Etelkát az eset hősnőjét, aki midőn megjelent a
főkapitányságon és megtudta, hogy már a sajtó is
foglalkozik ügyével és ő így egy botrány központ-
jába került, izgatottan mondta az egyik rendőrtiszt-
viselőnek: — Nem lehetne ezt az egész dolgot
visszaesimálni? Nem lehetne a feljelentést vissza-
vonni, mert hiszen alapjában véve nem történt semmi
nagyobb dolog. A rendőrtisztek azonban kijelentet-
ték, hogy ez a cselekmény akár igaz, akár nem,
hivatalból üldözendő, vagy a tetteseket kell elfogni,
ha ilyenek vannak, vagy azokat, akik ilyen fan-
tasztikus történettel akarták a rendőrséget félreve-
zetni. A rendőrség a legkevésbé sem ad hitelt a
fantasztikus hangzó feljelentésnek, mert képtelen-
ségnek tartja, hogy a legforgalmasabb utvonalon
valakit a délutáni órákban elraboljanak és azt hi-
szik, hogy az egész csupán a fajvédők választási
agitációját akarja szolgálni. Mindamellét a rendőrség
a legnagyobb apparátussal nyomoz a rejtélyes
ügyben.

— Halálozás. Sommerschein Éliás pankotai
kerületi rabbi neje, született Mózes Ida harminc-
négy éves korában hosszas szenvedés után e hónap
hatodikán meghalt. Temetése nagy részvét mellett
ment végbe.

— Nagy visszaélések egy felszerelési
raktárban. Brünnből jelentik: Az itteni helyőrség
felszerelési raktárában nagy visszaéléseket fedeztek
fel. A katonai bíróság több katonatisztet tartóztatott
le, míg a polgári ügyészségek gyárigazgatókat és
és szállítókat helyeztek vizsgálati fogságba. A szállí-
tók büne, hogy a szállítások gyors és sima le-
bonyolításáért megvesztegették a raktárak mellé ki-
rendelt tisztet. Százozsokra menő összegekről van
szó. A szállítók és a tiszték között egy Adolf
Strebinger neve ember közvetített a Schück &
Skutecky brünni cég alkalmazottja, aki ezidőszériat
még szabadlábban van. Letartóztatottak Münch
trebitschi gyárost, Picke igazgatót, továbbá Körner,
Stern és Langer gyárigazgatókat Iglaban. Bün-
fenyítő eljárást indítottak Beck gyáros, Bodlik
szállító és a zsolnai textilgyári konzern ellen. A
spielbergi katonai fogházban le vannak tartóztatva:
Richard Tusner alezredes, a monturdepó parancs-
noka és az átvételi-bizottság tagjai: Hager és
Zimmerhacker kapitányok. A letartóztatott gyárosok
és szállítók szabadlábrahelyezéstüket kérték és husz-
millió cseh koronát ajánlottak föl óvadékképen.

— Megnyitották a legnagyobb magyar
lőversenypályát. Budapestről jelentik: Vasárnap
nyitották meg, ünnepélyes keretek között, Kőbányán
a legnagyobb magyar lőversenypályát, amelyet
még 1913-ban kezdtek építeni és amely egyike a
legnagyobb európai pályáknak. A tribünök husz-
ezer ember befogadására képesek. A pálya három
körből áll és egy-egy kör ötven méter széles.

— Szerencsétlenség egy sportünnepélyen.
Veszprémből jelentik: Az itteni sportegyesület
zászlószentelő ünnepélyén sajnálatos szerencsétlenség
történt. Az üdvözlésre előkészített mozsarakat tévé-
désből ekrazittal töltötték meg, amely a mozsarakat
szétvetette. A szilánkok Tóth Károly kereskedelmi
iskolai tanuló és Horváth István gazdatisztet
halálosan megsebesítették. A vizsgálat megindult
annak kiderítésére, kit terhel a szerencsétlenség
miatt a felelősség.

— Uj állatok érkeztek a budapesti állat-
kertbe. Budapestről jelentik: A hamburgi
Hagenbeck-cirkuszról tegnap nagy állatszallít-
mány érkezett a fővárosi állatkert részére. Az
uj akvizíciók közül a legértékesebb: öt flam-
mingó, öt jegesmedve és nyolc foka. A fő-
városi állatkert új lakóit már „el is szállásolták.“

* Románia legnagyobb hiteltudósító iro-
dája a „Gyáripár“ Hiteltudósító, mely első-
rendű összeköttetésénél fogva precíz, megbízható
információval szolgál Európa bármelyik cégéről.
Minden hitelezőnek fontos, hogy a Gyáripár Hitel-
tudósítótól kérje információit. Gyáripár Temesvár,
Postafiók 34.

* Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a
Franco-Romana Alt. Biztosító Rt.-nál. Képvisel-
let az ország minden helységében.

* Enyhe, kellemes, biztos hashajtó a Purgó. 4

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya min- den színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlin harisnya divat- színben	lei	69
C érna-muszlin minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
FÖTÉR 13
Divatkereskedésben és kötöttárúkereskedésben értékesítik!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Szabaddá teszik a gabonaforgalmat

Megszűnik az integrál-liszt kiörlése. Milyen hatása lesz az új gabonarendszernek

(Bucuresti-Bukarest, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormányhoz közelálló és rendkívül megbízható helyről nyert értesülésünk szerint a közeljövőben, talán már néhány napon belül, a kormány revízió alá fogja venni a jelenlegi liszt- és gabonarendszert. Értesülésünk szerint a kormány az életben lévő lisztrendeletet hatályon kívül helyezi és megszünteti a maximális árakat, valamint a kötelezővé tett integrálist kiörlését.

A hírek szerint ez az újabb kormányintézkedés azzal az indoklással történik, hogy egy és ugyanazon időben kétféle lisztrendszernek létezése az ellátás szempontjából csak káros következményű lehet, miután a külföldi búzát bármilyen százalékban lehet kiörlni és ezáltal úgy a maximális árak, mint a belföldi buza kiörlése nem volna ellenőrizhető.

E kérdéssel kapcsolatosan munkatársunk kérdést intézett egy, a helyzettel teljesen ismer-

rős tényezőhöz, aki a szóbanforgó új gabonarendszim várható hatásáról a következő felvilágosítást adta:

— Ha a kormány szabaddá teszi a gabonárákat, ez az intézkedés egy csapásra meg fogja oldani a romániai gabonahiányt, amelyet tulajdonképpen maga a kormány idézett elő ismert és jelenleg is érvényben lévő rendszerrel. A buzakészletek elő fognak kerülni és jótékonyan fogják befolyásolni a gabona belföldi árát is. Külföldről nem fognak számbavehető gabonatelekek az országba kerülni, mert a belföldi buzakészletek feltétlenül elegendők lesznek az új termésig. Az új buzatermés pedig minden valószínűség szerint még fölöslegest is fog eredményezni. A külföldi buza behozatala különben sem mutatkozik rentabilisnak, mert a legolcsóbb külföldi szállítmány is, amely Erdély valamelyik állomására érkezik, legalább százyolevan-ezer lejbe kerül, már pedig a belföldi buza ára ma sem haladja meg a 170—175 ezer lejt.

Gazdasági kérdéseket megoldani csak a termelőkkel együtt lehet...

Kormánynyilatkozatok a gyáriparosok közgyűlésén

(Cluj-Kolozsvár, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden közöltük már, hogy a Gyáriparosok Szövetsége 8-án tartotta Bukarestben évi rendes közgyűlését. A közgyűlés különösebb jelentőséget nyert azért, hogy azon a kormány képviselőiben Chirchulescu munkaügyi miniszter, Cesar Popescu, iparügyi vezérigazgató és Gheorghiu pénzügyi államtitkár vettek részt. A közgyűlés határozatai főleg a munkaügyi és a munkásbiztosítási törvényjavaslatok bírálatára szorítottak. Ezekben a kérdésekben a gyáriparosok kifejezték azon álláspontjukat, hogy nem hajlandók elfogadni a jelenlegi tervezeteket, mert azáltal, hogy a munkáskérdésben bürokratikus szellemet honosítanak meg, a legnagyobb kározt idéznék elő és gátolnák az ipari termelés nyugodt menetét.

A munkaügyi törvényjavaslatok kritikája során Mircea vezérigazgató felhívta a gyáriparosok figyelmét azokra a veszélyekre, amelyek az ipari termelést fenyegetik a javaslatnak törvényerőre való emelése esetén. A munkásbiztosítás kérdésében a gyáriparosoknak az autonómia mellett elfoglalt álláspontját Lorenti mérnök szögezte le. Kiemelte, hogy az új törvényjavaslat visszaesést jelentene úgy a regátban, mint a csatolt területeken jelenleg is érvényben levő rendszerrel szemben. Az autonómia elvének megcsufolása lenne, ha a munkásbiztosítás fontosabb kérdéseit egy olyan ötventagu főtanács intézné, amelyben a munkaadók és munkások csak huszonnégy taggal vannak képviselve. Éppen azért kimondották, hogy a javaslat részleteit nem tárgyalják addig, míg az autonómia elve nem domborodik ki teljesen a javaslatból.

A közgyűlésen és az ezt követő banketten a kormány képviselői is felszóltak. A részükről elhangzott nyilatkozatoknak fontos elvi jelentősége van, amely abban áll, hogy a három minisztérium képviselője elismerte, miszerint a gazdasági kérdések megoldása az érdekelt termelő rétegek meghallgatása nélkül ugyszólván lehetetlen.

Gheorghiu államtitkár a vámkérdések rendezése ügyében nyilatkozott. Rámutatott arra, hogy az exportszabadságnak rendszeres kiépítése főként azoknak a javaslatoknak az eredménye, melyeket időnkint a gyáriparosok terjesztettek elő.

Cesar Popescu vezérigazgató viszont kijelentette, hogy az iparügyi minisztériumnak immár tradíciója lett, hogy minden kérdésben meghallgassa az érdekeltet és ennek tudatába, hogy az érdekelt gazdasági körök és a minisztérium között már hosszú idő óta nincse-

nek küzdelmek.

Chirchulescu munkaügyi miniszter felszólalásában ugyancsak elismerte, hogy a gazdasági konsolidáció teljes megvalósítása érdekében minden esetben szükséges a termelő rétegek meghallgatása, mert enélkül építőmunkát folytatni nem lehet. A jelenlévő gyáriparosok minden biztonnal kellő értékeikre szállították le ezeknek a nyilatkozatoknak a súlyát, annál inkább, mert elég alkalmuk volt a múltban meggyőződni arról, hogy a kormány mennyire szokta betartani az ilyen, vagy hasonló ígéreteit.

¶ **Kolozsvári céghivatali hírek.** Új cégek: Klein és Társa „Union” Cipőkereskedelmi Rt. Cégtagok: Klein Lajos és Wolff Abraham. A céget jegyzi: Klein Lajos vagy Wolff Abraham Klein Lajossal együtt. — Jilescu N. János, automobil, automobilalkatrész, kaucsuk, benzín- és olajraktár, automobilgyáros. — Diamandstein Lázár, ruha-, szövet-, uri és női divatárúraktár. — Cégváltás: L. Haig, kézműáru nagykereskedés és import cég, mint ugyanezen galaci cég fiókja megszűnt és L. Haig kézműáru és textilnagyraktár cég szöveggel újra bejegyeztetett. Cégulajdonos Haig Leo.

¶ **Franciaország a román export-import lehetőségek iránt érdeklődik.** A francia konzulátus átiratot intézett a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához, amelyben a két ország közötti export-import lehetőségek felől érdeklődik. Az átirat szerint Franciaország Romániába exportálna: bőr és bőrárúkat, textilneműeket, gyarmatárucikkéket, gépeket és fémárúkat. Romániából importálna: petróleumot, gabonát, szárazzöldséget, gyümölcsöt, cellulózt és élőállatokat.

¶ **Megegyezéssel végződtek a temesvári bérmozgalmak.** Temesvárról jelentik: Hirt adtunk már arról, hogy Temesvárt bérmozgalmak kezdődtek. A bérmozgalmak ügyében a tárgyalások az egész vonalon megegyezéssel végződtek. Az asztalosiparban 5 százalékos bérrevíziót fogadtak el, a pincérek úgy az éttermekben, mint a kávéházakban 20 százalékos béremelést kaptak. A gyáripari kollektív szerződéseket öt hónapra, októberig újították meg 10 százalékos bérrevízióval s egyben stabilizálták a szabadságidőre járó fizetést is.

¶ **Finnország is áttér az arany valutára.** Finnország már évek óta azon európai államok közé tartozik, amelynek stabil valutaviszonyai vannak. 1918—19-ben a bolsevik háború alatt és után inflációs pénzügyi politikát volt kénytelen folytatni, később azonban az adóprés működése által sikerült a bankjegykiadást leépíteni. 1922 óta már normális keretek között bonyolódott le a bankjegyforgalom. Most Finnország azzal a tervvel foglalkozik, hogy pénzügyi rendszerét aranyalapra helyezi és száz, valamint kétszáz finn aranyárka értékű érmekeket veret, amelyek alapját képeznek a hasonló összegű bankjegyeknek.

Ki kell holtözzünk!

Emiatt kénytelenek vagyunk üzletünket teljesen feloszlatni.

Oriási szövet-, selyem-, vászon- és mosóáru-raktárunkat

még eddig nem létezett olcsó árakban elárusítjuk.

Heller, Weisz & Molnár
divatárúháza, Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 6.

Értesítem a tisztelt közönséget, hogy külföldi kitűnő gyártmányú zongoraszállítmányom utban van. A zongorák május 15-től raktáramban megtekinthetők. Eladás szigorúan gyári áron. TRISKA J., Str. Saguna 14. Cluj.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermelt, asztalosok turnirázásgeleiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Zsák Mindenemű célokra
legalényesebben beszerelhető
Ponyva **Albala Izsó**
Timisoara
Piata Traian No 2

VELMA SUCHARD
CSOKOLADÉKÜLÖNLEGESSÉG

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás **CZINK, Cluj**

A lej: Z
pesten 340.

Kolozsv
piac. Az ár
következők:

Bécs 28-8
340—345, 1
40-10, Newy
1008, Milán

Zürich.

123-06, An
516-75—51
2690-00—2
Prága 1531-
Belgrád 83
252-50, Var

Bukare

—, Lon
8-55 Zürich

Bukare

49-00, leva
francia frank
850, drachma
lengyel márk
korona 32-00

Vas

Nagyvárad
ben fénye
csapata.

(Cluj-ko
tudósítójától
elvetette a s
vurját. Ugy
arra, hogy
a válogatásn
tokon kívül

A vasár

vetkező tud

Kolozsv

Biró Pop I

lénye megér

nem játszott

Rosenfeld I

ki. A vendé

magaslott k

A CFR-je

külöz csapa

közést játszó

CFR—K

2:0 (2:0).

Nagyvár

tott 1:0 (0:0)

zést, amely

megérdemelt

egyetlen gól

Rónay lötte.

Nagysze

(0:0). A mul

nyes revansó

Simi (2) Bab

csapat legjobb

állított Stark

Bukares

Nagy Lajos.

folyt le a m

hezen nyert

(Unirea) Bam

(Ekszerész) j

Brassó.

Brasovia 0:0.

Vulkán.

Bajnoki.

Arad. Jit

AMTE 1:1 (

Bajnoki.

Nagykár

rad) 1:1 (1:0)

Nagyszal

rátásagos.

Temesvá

Tréningmérkő

Dés. Hus

K

Budapest

(1:0). A mag

TŐZSDE

Május 11-én

A lej: Zürichben 252:50, Párisban, 915 Budapestben 340.

Kolozsvár. Változatlanul lanya volt a devizapiac. Az árak lefelé tendálnak. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28:85—29:50, Prága 6:08—6:12, Budapest 3:40—3:45, Páris 10:80—10:90, Zürich 39:90—40:10, Newyork 205:00—206:00, London 1001—1008, Milánó 8:55—8:60.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 12306—12306, Amszterdam 207:75—207:75, Newyork 516:75—516:75, London 2506:00—2506:00, Páris 2690:00—2687:50, Milánó 2123:75—2122:50, Prága 1531:25—1530:00, Budapest 72:62—72:62, Belgrád 835:00—835:00, Bukarest 252:50—252:50, Varsó 99:45—99:45, Bécs 72:70—72:80.

Bukarest. Devizák: Páris 10:80, Berlin —, London 1008, Newyork 207:50, Róma 8:55 Zürich 40:50, Bécs 29:50, Prága 6:15.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780:00, márka 49:00, leva 140, török líra 855, font sterling 1000, francia frank 11:00, svájci frank 40:05, olasz líra 850, drachma 325:00, dinár 340:00, dollár 207:00, lengyel márka 39:00, osztrák korona 32:00, magyar korona 32:00, cseh korona 613.

SPORT

Vasárnapi eredmények

Nagyvárad ellen veszített, Nagyszebennel szemben fényesen győzött Kolozsvár válogatott csapata. Szenzációs külföldi eredmények

(Cluj-kolozsvár, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A labdarúgó szakosztály ismét elvetette a sulykot. Megismételte előbbi bravurját. Ugy látszik, a vereségek nem elegendők arra, hogy kioktassák a futballvezetőket, hogy a válogatásnál nem volna szabad sportszempontokon kívül semmi másnak érvényesülnie.

A vasárnapi eredményekről egyébként a következő tudósításunk szólnal be:

Kolozsvár. Haggibbor—MCFR 1:0 (0:0). Bíró Pop Iuon. A Haggibbor technikai fölénye megérdemelte a mérkőzést, bár a csapat nem játszotta ki legutóbbi jó formáját. Fahn, Rosenfeld I. és II., valamint Pollák elégitettek ki. A vendégek közül Molnár Attila játéka magaslott ki.

A CFR-pályán a válogatott játékosokat nélkülöző csapatok tréningjellegű barátságos mérkőzést játszottak a következő eredménnyel:

CFR—KMTE 3:1 (3:0), KAC—KKASE 2:0 (2:0).

Nagyvárad. Nagyvárad—Kolozsvár válogatott 1:0 (0:0). Bíró dr. Morár Teofil. A mérkőzést, amely a Herbay-vándordíjért folyt le, megérdemelten Nagyvárad nyerte. A mérkőzés egyetlen gólját a második félidő 21. percében Rónay lőtte.

Nagyszében. Kolozsvár—Nagyszében 4:0 (0:0). A múlt héten szenvedett vereséért fényes revánst vett a kolozsvári csapat. Deutsch Simi (2) Baba és Szász voltak a góllövők. A csapat legjobb embere a munkáscsapatból beállított Stark centerhalf volt.

Bukarest. Kinizsi—Juventus 2:1 (1:1). Bíró Nagy Lajos. Négyezer főnyi közönség előtt folyt le a mérkőzés, melyet a Kinizsi csak nehezen nyert meg. A bukaresti csapatban Laky (Unirea) Bamberger és Dobó ismert külföldi (Ekszerész) játékosok szerepeltek.

Brassó. TAC—BMTE 8:0 (3:0), TAC—Brasovia 0:0.

Vulkán. UCASP—Olimpia 2:0 (1:0). Bajnoki.

Arad. Jiul—Gloria-CFR 4:0 (0:0), AAC—AMTE 1:1 (1:0), Hakoah—Victoria 1:0 (1:0). Bajnoki.

Nagykároly. Victoria—Makkabea (Nagyvárad) 1:1 (1:0).

Nagyszalonta. ATE—NSC 1:1 (1:0). Barátságos.

Temesvár. Unirea—Politechnikum 1:1 (1:0). Tréningmérkőzés.

Dés. Husosok—DSC 3:1 (3:0).

Külföldi eredmények:

Budapest. MTK—Bolton Wanderers 1:1 (1:0). A magyar bajnoksapat méltó ellenfele

volt az angol profibajnokság harmadik helyezettjének és kis szerencséjével meg is nyerhette volna a mérkőzést.

FTC—KAC 1:0 (0:0).
BEAC—III. kerület 5:0 (3:0).
UTE—Zugló 1:1 (1:0).
VAC—Vasas 2:1 (2:1). BTC—Törekvés 2:2 (1:1). Ekszerész—UTSE 3:0. KAOE—EMTK 4:1.

Kehrling szenzációs győzelme Borotra felett. A Dawis-Cup klaszikus tenniszvándordíjának első selejtező mérkőzése folyamán, amely Franciaország és Magyarország között május 8—10-én került eldöntésre Budapesten. Vasárnap két egyes verseny került eldöntésre. A francia Fevette 6:1, 6:0, 6:2 arányban legyőzte Takácsot. A Boratra—Kehrling párharcban azonban az ismert magyar bajnok győnyörű küzdelem után 6:8, 6:1, 6:0, 6:2 arányban szenzációs győzelmet aratott világhírű ellenfele felett. A Dawis-Cup mérkőzést Franciaország nyerte 4:1 arányban.

Bécs. Bolton Wanderers—Hakoah 2:1. (Szombaton). A Hakoah tartalékolt csapattal játszott.

Rapid—WSC 4:1.
Amateure—Admira 3:1.
Wacker—Simmering 1:0.
Prága. Sparta—Victoria Zizkov 1:0.
DFC—Cechie Karlin 2:2. Nagy meglepetés.

Sparta
(volt Sugár & Deutsch) — az összes
sportcikk
szaküzlet. — Cluj, C. Victoriei 5.

Szeparatista mozgalom a kolozsvári kerülethez tartozó vidéki egyesületek körében. A cluji kerülethez tartozó másodosztályú sportegyesületek körében mozgalom indult meg, hogy a vidéki csapatok alakítsák meg a vidéki labdarúgószakosztályt és ezen keresztül saját maguk irányítsák futballügyeiket, miután a kolozsvári központi futballszakosztály ítéletei és határozatai nem mindig keltektek a vidéki egyesületek körében megnyugvást, főleg azért elégedetlenkedik a vidék, mert a cluji központ nem mozdította elég intenzív elő a vidék sportéletének fejlődését.

A terv szerint a vidéki szakosztály központja Gherlán, vagy Tordán lenne. A szakosztályhoz a következő városok sportegyesületei tartoznának: Beszterce: Turn-Verein, Rapid, Dej; CS Dej, Gherla: Sparta, Vointa, B-Hunyad HMIÓ, Gyalu: Gyalui AC, Nagybánya: CS, Baia-Mare, Aranyosgyéres: Industria Sarmei, Torda: TSC, Törekvés, Marosujvár: Solvay, Gyulafehérvár: Victoria, Nagyenyed: NTK. Tizennégy sportegyesület és futballcsapat alkotná tehát a cluji kerület vidéki szakosztályát.

Minden uriaszony
meglátogatja az ujjonnan alapított
Elysée
Arnházat, Cluj, Cal. Regele Ferdinand
Wesselényi-utca 22 szám alatt, hol a legszebb
ujdonságok a legjutányosabban beszerezhetők.
Harisnya, keztyű-különléges-
ségek, lószőr- és szalma szöv-
etek, divatszalogok és más
nőikalap kellékek
óriási választékban gyári áron
kaphatók.
Mielőtt kávéházát renoválja,
kérjen árajánlatot és terveket
Kissling Rudolf és Fia
román csillár- és bronzárugyártól Timisoara

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Sándor Erzsi fellépései. Kedden este a Traviata címszerepében folytatja a magyar énekművészet tüneményes hangú büszkesége, Sándor Erzsi kamara-énekesnő diadalmas vendégjátékát. A Traviata keddi esti előadásának különös érdekessége lesz még, hogy Jean Bobescu, a román Opera kitűnő karnagya fogja a megerősített zenekart vezényelni. Az öreg Germont szerepét Szabó Zoltán éneкли. Csütörtökön este lesz a bucsufellépés Lakmé címszerepében.

Haláltánc. Szerdán este adják másodszer Strindberg Haláltánc-át Táray vendégfellépésével.

Krizantém — Ihász Aladár. Pénteken be fogják mutatni az utóbbi évek egyik legszebb zenéjű slegmulatságosabb operettujdonságát a Krizantémet. A szereposztás is briliáns: Karácsonyi Ili, Neményi, Erényi Böske, Ihász. Tompa, Leóven, Mihályfi László fogják a főszerepeket játszani. Négy egymásutáni estére: péntek, szombat, vasárnap és hétfőre van kitűzve és mind a négy előadásra árusítja a pénztár a jegyeket.

Déliabáb. Vasárnap két délutáni előadás lesz. Három órakor a Fügefalevél fog olcsó helyárakkal, Neményivel, Erényivel, Dajka Margittal, Ihással, Bányásszal, Tompával. Délután félhatkor a Délibábnab lesz az előadása leszállított helyárakkal, Poor Lilivel, Hoyó Ferencdel, Forgácsossal, Laczkó Arankával, Keményvel, Miklóssy Margittal, K. Tóth Erzsivel, Marsi Gizivel a főszerepekben.

Magyar Színház heti műsora

Kedd: Traviata (Sándor Erzsi kamaraénekesnő vendégjátékával, Jean Bobescu karnagy, mint vendég, Szabó Zoltán fellépésével, mérsékelten emelt helyárakkal, premierbilet 57 sz. Sorozatszám 200)

Szerda: Haláltánc (Táray Ferenc vendégjátékával, napi bilet 117 sz. A sorozat 201)

Csütörtök: Lakmé (Sándor Erzsi vendégjátékával, mérsékelten emelt helyárakkal, napibilet 113 sz. B, sorozat 202)

Péntek: Krizantém (Operett, először, premierbilet 58 sz., sorozat 203)

Szombat d. u. 3-kor: Ember tragédiája (Ifjúsági előadás, olcsó helyárakkal, bevezető előadást tart: dr. Patai József, sorozat 204)

Szombat este 8-kor: Krizantém (Napi bilet 119 sz. A, sorozat 205)

Vasárnap d. u. 3 órakor: Fügefalevél (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 206)

Vasárnap d. u. fél 6-kor: Délibáb (Leszállított helyárakkal, sorozat 207)

Vasárnap este 8-kor: Krizantém (Operett-ujdonság, 3-adszor, biletiszűnet, sorozatszám 208)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök. *Indiai szerelem és bosszu*, Grandiozus szalondráma 6 felvonás. Főszerepben Kovanko Nathalie, Jean Angello és coline.

Uránia-mozgó. Kedd és szerda, május 12 és 13. *20.000 mérföld a tenger alatt*. Bűnügyi dráma 6 felv. Jules Verne regénye után. Főszerepben a legnagyobb francia művészek.

Csütörtök, május 14. Amerika lázban. Szenzációs bűnügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben a híres Houdini.

Apollo-mozgó. Kedd, május 12. *Vadember leánya*. Bűnügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben Pearl With.

Szerda és csütörtök, május 13 és 14. Vörös jegy. Szenzációs dráma 5 felvonásban. Főszerepben Diomira Jacobini.

Valódi Rador 2639
perzsaszőnyegek
előnyös vétel folytán **igen olcsó**
árban kerülnek eladásra.
Megtékinthető vételkényszer nélkül!
Nagy választék!
ROSENBERG I.
régiségkereskedés, Str. Memorandului
(v. Unio-u.) 25. sz. — Telefon 76.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyeszeri közlésnél egy szó 3-... vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő.

Elfoglaltságom miatt ezután kezesintelligens, jómegjelenésű, f. nom lelkületű, barna 32-33 éves zsidó fiatal uri embert férjül. Hozomány elsőrendű fűszer, csemege üzlet és berendezett lakás. Kitapult kereskedő előnybe... Árva lány" jellegű leveleket a kiadó továbbítja. 9020

Ha jól akar nősülni vagy férjhez menni, forduljon hozzánk. "IDEAL" házasságközvetítő iroda, Alba-Julia, Str. Simion Barbutu No 20. 1864

Motorok szivógáz 20-60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Ich suche eine streng religiöse (iszr.) Erzieherin zu 3-4 Kinder die in Deutsche Sprache unterrichtet, die gleichzeitig die Rumänische Sprache beherrscht und unterrichten kann, wird beforzugt. Offerte sind an Dux Salomon, Ielodulmare richten bis 15-ten Mai 1925. 9008

Figyelem! ארטי כשר életterem. Özz. Grosz Adolfné, Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga 10 (Zöldutca) az udvarban. Lakodalmak és abonensek rendezését vállalja. Izletes konyha. Olcsó árak.

Engros-üzletnek vagy irodának alkalmas, centrumban fekvő helyiség nagy raktárhelyiséggel levelező feltételek mellett birtok. Cím a kiadóhivatásban. 9004

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre. Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Tengerit waggontételekben szállít Reiter Frigyes, Timisoara, Str. Jancu Vacarescu 1. 9007

Érettségizett fiatalember, fűszerszakmában is jártas, alkalmazást keres, vidékre is. "Szombat" jellegű e lap kiadóhivatatala továbbítja. 8024

Tavaszi ajándékok érkeztek Neumann M. férfi- és fű ruhaáruháza Cluj, Plata Unirii No 14.

Olcsó könyvcsoportok

[Folytatás] VIII. csoport:

A magyar elbeszélő irodalom legérdekesebb alkotásai. 5 gyönyörű regény 300 lej helyett 150 lej. Kaczér Illés: Ezüst fuvola. Székely Aurél: Hareteri típusok. Brody Sándor: Az ezüst kecske. Gyárfás Dezső: Orfeum. M. Horváth K.: Lizginem.

IX. csoport:

Az új magyar elbeszélő irodalom legszebb termékei, 6 gyönyörű regény 270 lej helyett 155 lej. Ujvári Péter: A bosszuálló Isten. Somlay Károly: Boldogasszony szolgája. Székely Aurél: Vihar után. Krudy Gyula: Bukfenc. Kaczér Illés: A fekete kakas. Dormandy István: A vihar.

X. csoport:

A külföldi regényirodalom leghíresebb alkotásai. 5 érdekes regény 650 lej helyett 325 lej. Kellermann: A bolond. Meyrink: A fehér dominikánus. D'Annunzio: Az ártatlan. Peter Nansen: Julia Naplója. Gerhard Hauptmann: Atlantis.

XI. csoport:

A világirodalom legérdekesebb kalandorregényei 500 lej helyett 270 lej. M. Leblanc: Az arany háromszög. Upton Sinclair: Szén Öfelsége I-II. G. R. Chester: Pénz az utcán. Johnson: A földalatti club.

XII. csoport:

Világnyelvek tanító nélkül 70 lej helyett 40 lej. Lengyel-Kalocsay: Az esperanto teljes tankönyve. Lacko G.: Francia nyelvkönyv. Weber: Német nyelvkönyv.

XIII. csoport:

Boccaccio: Dekameron. 5 kötet 350 lej helyett 190 lej. Ujból kapható Hrgó Viktor: A nyomorultak 4 kötet ára 380 lej. (Félvászonkötésben 430 lej)

Mosó és tisztítóintézetek figyelmébe! 1 db dupla dobos mosógép alsó tüzeléssel, erőműi berendezésre, 1 db vasalógép (másfelmétr hosszú) villamos erőre, 1 db vasalógép egy méter hosszú kézi üzemi, 1 db fényező vasalógép (Rutscher) elektro nos áramra, szuszit volta. 1 db keményítőgép kéziüzemi. — Az összes gépek majdnem teljesen újak és mérsékelt áron eladó. Érdeklődők forduljanak Bruno Vidlasch, Fingerlingsgasse 3. Sibiu.

Trencianské Teplice (Trencsénteplic Slovensko) világhírű rádiumos kén- és iszapfürdő 42°20 C) rheuma, köszvény idegfájdalmak (ischiasz) stb. ellen. Rendkívül kollektív és olcsó májusi kúrák. Lakás és ellátás cK. 35-től. Rendkívüli utazási kedvezmények. Felvilágosítást ad a Fürdőigazgatóság és a Menetjegyiroda — Oradea-Mare.

Használjunk kizárólag PLANTOL legjobb növényzsírt, mert ez tisztá, egészséges és kiadós! Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigorúan ortodox rituális előírás szerint. Képviselei: HARTIG & HIENZ Cluj Str. Juliu Masiu 8. Telefon 1-18.

Nagy harisnyahét a "PARISIEN" áruházban. Férfi és női harisnyák, gyerekzoknik és mindenféle kötött áru a legolcsóbb árban lesz kiárúsítva. Minden vevő ingyen sorsjegyet kap! Huzás május 25-én.

PALMA Kaucsuk sarok és talp védelmet nyújt hideg és nedvesség ellen. Ruganyos, higiénikus. Rador 2385

A kolozsvári monostori sörgyár Czell URSUS világos HERCULES dupla maláta Főközllet: Ghillányi-ut 5-7.

Szerkesztőség hivatal és ny Cluj-Kolozsvár, S. L. Pop. f. Telefon és kiad. Zs. N. kézir. szerkeszt. zendők. K. adur

1925 május 13

Către Sistemul Ardeal săși spu de protestare al unde, zi de zi, de popor, cultu lamentare în ju ce amenință soa tul nostru de p rosti în țata ju Deși nimeni în ceia ce prive tului particular blică sănătoasă noastre umane Acest pro tratativele pre ciatunile ce su invitatia a fost desconsiderare Trebuie să legifereze const în istoria legifer motiv, limba mat nerea de motive neavând evreim cunoască limba poate fi tolerat toți evreii din l precum și o lim nimeni nu ne p dare în școlile Acest proe chiar și prin p elementare drep rale devine prob Proiectul e răpește dreptul toate instituțiile Cu toate tratatelor de pa orice fel, acest preparandie evre și învățatori în oprește comunit ceiace confiscă p practică. Nu est creiată de acest lilor noui și sup forurilor admini Proiectul d fiscarea averilor comunitățile și Noul proec torul statului, — porție cu impoz supune unui ade din Cluj, de pilo taxele pentru su trului! În urma creția ministrulu susținere a școlii Lată cum tviile noastre c susținem de zec secundare infim ne-a fost de ată tăților. Acest proe scopurile învăț menținerii tradit Nici chiar asup violarea în fiint tatea învățamant tări. Acest proec înființarea azilel cinci—șapte ani absolut imposibil Proiectul ob în același timp, dare nu poate fi